

HSBC HOLDINGS IN VIDACOS NOMINEES

SODBA SODIŠČA (drugi senat)

z dne 1. oktobra 2009*

V zadevi C-569/07,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki so ga vložili Special Commissioners of Income Tax, London (Združeno kraljestvo) z odločbo z dne 19. decembra 2007, ki je prispela na Sodišče 24. decembra 2007, v postopku

HSBC Holdings plc,

Vidacos Nominees Ltd

proti

The Commissioners of Her Majesty's Revenue & Customs,

* Jezik postopka: angleščina.

SODIŠČE (drugi senat),

v sestavi C. W. A. Timmermans, predsednik senata, J.-C. Bonichot, K. Schiemann,
J. Makarczyk (poročevalec) in L. Bay Larsen, sodniki,

generalni pravobranilec: P. Mengozzi,
sodna tajnica: K. Sztranc-Sławiczek, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 15. januarja 2009,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za HSBC Holdings plc R. Norton, solicitor, I. Glick, QC, in D. Jowell, barrister,
- za vlado Združenega kraljestva M. Hall, I. Rao in R. Thomas, zastopniki,
- za Komisijo Evropskih skupnosti R. Lyal in M. Afonso, zastopnika,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi
18. marca 2009

izreka naslednjo

Sodbo

- ¹ Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 10 in 11 Direktive Sveta 69/335/EGS z dne 17. julija 1969 o posrednih davkih na zbiranje kapitala (UL L 249, str. 25), kakor je bila spremenjena z Direktivo Sveta 85/303/EGS z dne 10. junija 1985 (UL L 156, str. 23, v nadaljevanju: Direktiva), ter členov 43 ES, 49 ES ali 56 ES ali katere koli druge določbe prava Skupnosti.

- ² Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbama HSBC Holdings plc (v nadaljevanju: HSBC) in Vidacos Nominees Ltd ter Commissioners of Her Majesty's Revenue & Customs (britanski davčni organi) zaradi zaračunavanja dajatve, imenovane „stamp duty reserve tax“ (v nadaljevanju: SDRT), na podlagi člena 96 zakona o financah iz leta 1986 (Finance Act 1986, v nadaljevanju: ZF iz leta 1986).

Pravni okvir

Pravo Skupnosti

3 V prvi in šesti uvodni izjavi Direktive je navedeno:

„ker je cilj Pogodbe ustvariti gospodarsko unijo s podobnimi značilnostmi, kakor jih ima notranji trg, in ker je pospeševanje prostega pretoka kapitala eden od bistvenih pogojev za doseganje tega cilja;

[...]

ker zamisel o skupnem trgu, ki ima značilnosti notranjega trga, pomeni, da naj bi se dajatev na zbiranje kapitala družbe na skupnem trgu obračunala samo enkrat in naj bi bila njena raven enaka v vseh državah članicah, da ne bo v nasprotju s pretokom kapitala“.

4 V členu 4 Direktive so naštetе transakcije, ki so lahko zavezane dajatvi na kapital, med katerimi sta ustanovitev kapitalske družbe in povečanje kapitala kapitalske družbe z vložkom sredstev katere koli vrste.

5 V členu 10 Direktive je določeno, da se za transakcije iz njenega člena 4 razen dajatve na kapital ne zaračunava nobena druga dajatev.

6 Člen 11 Direktive določa:

„Države članice ne zavežejo nobeni obliki obdavčitve:

(a) oblikovanja, izdaje, uvrstitve v kotacijo na borzi, uvrstitve na trg ali trgovanja z delnicami, deleži ali drugimi vrednostnimi papirji enake vrste ali s potrdili, ki predstavljajo take vrednostne papirje, ne glede na to, kdo jih je izdal;

(b) posojil, vključno z državnimi obveznicami, najetih z izdajo zadolžnic ali drugih prenosljivih vrednostnih papirjev, ne glede na to, kdo jih je izdal, ali katerih koli formalnosti, povezanih z njimi, ali oblikovanja, izdaje, uvrstitve v kotacijo na borzi, uvrstitve na trg ali trgovanja s temi zadolžnicami ali drugimi prenosljivimi vrednostnimi papirji.“

7 Vendar lahko države članice v skladu s členom 12(1)(a) iste direktive ne glede na določbe njenih členov 10 in 11 obračunajo „dajatve na prenos vrednostnih papirjev, zaračunane bodisi pavšalno ali ne“.

- 8 V skladu s členom 7(1) Direktive te države oprostitjo dajatve na kapital transakcije, ki so bile 1. julija 1984 oproščene ali obdavčene po stopnji 0,50 % ali manj. Druge transakcije, za katere se lahko na podlagi Direktive zaračunava dajatev na kapital, so lahko bodisi oproščene bodisi obdavčene po enotni stopnji, ki ne presega 1 %.

Nacionalno pravo

- 9 V skladu s členom 87(1) ZF iz leta 1986 se za odsvojitve delnic in drugih vrednostnih papirjev, zavezanih plačilu davka, zaračuna SDRT v višini 0,5 % od vrednosti vrednostnih papirjev ali prodajne cene. SDRT se ne zaračuna, če je prenos lastništva delnic opravljen z obrazcem za prenos vrednostnih papirjev, ki je ustrezno kolkovan v skladu s členom 92 ZF iz leta 1986.
- 10 Člen 87(1) ZF iz leta 1986 se uporablja le za prenos „vrednostnih papirjev, zavezanih plačilu davka“. Pojem „vrednostni papirji, zavezani plačilu davka“ je opredeljen v členu 99 navedenega zakona in se nanaša na delnice, ki so jih izdale družbe s sedežem v Združenem kraljestvu, ali delnice, ki so jih izdale tuje družbe, če so te delnice vpisane v register v Združenem kraljestvu ali so „povezane“ z delnicami, ki so jih izdale družbe s sedežem v Združenem kraljestvu, ter nekatere druge pravice iz teh delnic ali v zvezi z njimi. Člen 86(4) ZF iz leta 1986 določa, da se davek plača ne glede na kraj prenosa in stalnega prebivališča oziroma sedeža strank.

11 Člen 96(1) in (2) ZF iz leta 1986 določa:

„1. Ne glede na [...] člena 97 in 97a spodaj se SDRT obračuna na podlagi tega člena, če:

- a) je oseba A, katere dejavnost je, izključno ali ne, opravljanje storitev poravnave poslov nakupa in odsvojitve vrednostnih papirjev, zavezanih plačilu davka, s tretjo osebo sklenila pogodbo o opravljanju teh storitev; in

- b) so v skladu s to pogodbo vrednostni papirji, zavezani plačilu davka, preneseni ali izdani v korist osebe A ali tretje osebe, katere dejavnost je, izključno ali ne, hramba vrednostnih papirjev, zavezanih plačilu davka, za osebo A.

2. [...] dajatev na podlagi tega člena je 1,5 %:

- a) od cene ob izdaji, če so bili vrednostni papirji predmet izdaje;

b) od prodajne cene, če gre za odplačen prenos vrednostnih papirjev;

c) od vrednosti vrednostnih papirjev v drugih primerih.“

12 Pojem klirinške storitve v zakonu ni opredeljen. V skladu s priročnikom davčne uprave za kolkovine je treba ta pojem razumeti tako:

„14.10 Klirinške storitve so na splošno sistem hrambe prenosljivih vrednostnih papirjev in poravnava poslov v zvezi s temi vrednostni papirji prek knjiženja. Vrednostni papirji so lahko v sistemu shranjeni za nedoločen čas, kljub spremembi dejanskega lastništva; hrani jih klirinška družba ali njen zastopnik in so lahko predmet trgovanja brez dokumentov o prenosu lastništva.

14.11 Klirinške storitve so na evropski celini zelo razširjene. Pogosto so delnice imetniške, ta sistem pa zagotavlja fizično varnost (imetniški papirji so shranjeni v trezorju) ter hkrati omogoča trgovanje z vrednostnimi papirji in poravnavo.

14.12 SDRT se ne obračuna za pogodbe o prenosu lastništva prenosljivih vrednostnih papirjev, ki jih hrani klirinška družba.“

- 13 Po prvotni obdavčiti člen 90(5) ZF iz leta 1986 določa, da se davek, ki se običajno obračuna na podlagi člena 87 navedenega zakona, ne obračuna za prenos lastništva, opravljen v okviru klirinške družbe.
- 14 Člen 97a ZF iz leta 1986 določa, da lahko klirinška družba po odobritvi davčne uprave, pristojne za neposredne davke, uveljavlja opcijo, da se kolkovina in SRDT obračunata na podlagi navedenega člena. Opcija iz člena 97a ZF iz leta 1986 začne veljati na datum, na katerega se klirinška družba seznanila z odobritvijo davčne uprave, pristojne za neposredne davke. Med veljavnostjo te opcije se kolkovina in SDRT pobirata v okviru klirinških storitev, za katere velja opcija (na primer za vsako odsvojitve ali izdajo na podlagi člena 96(1) ZF iz leta 1986), kot bi se pobirala neodvisno od člena 96 ZF iz leta 1986. Zato so transakcije v okviru klirinške družbe, če se taka opcija uveljavlja in je odobrena, obdavčene po običajni stopnji 0,5 % in se ne plača nobena dajatev ob uvrstitvi zadevnih vrednostnih papirjev v klirinško družbo.
- 15 Člen 97(4) ZF iz leta 1986 določa oprostitev plačila dajatev iz člena 96 ZF iz leta 1986 za izdaje delnic v zameno za druge delnice, ki se hranijo v okviru „klirinškega sistema“, če izdajatelj izvaja nadzor nad drugo družbo oziroma ga bo izvajal zaradi ponudbe za zamenjavo. Člen 97(6) ZF iz leta 1986 učinkuje tako, da to velja le, če so druge delnice prav tako vrednostni papirji, zavezani plačilu davka.

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 16 Iz predložitvene odločbe je razvidno, da je družba HSBC, ki je bila ustanovljena in ima davčni sedež v Združenem kraljestvu, 7. junija 2000 objavila javno ponudbo za nakup

vseh delnic družbe *Crédit commercial de France* (v nadaljevanju: CCF), delniške družbe, ki je bila ustanovljena in ima davčni sedež v Franciji, katere delnice so kotirale na pariški borzi.

17 Ponudba je bila podana za nakup delnic družbe CCF v gotovini, hkrati pa je vsebovala možnost zamenjave delnic med obema družbama, in sicer trinajst delnic družbe HSBC za delnico družbe CCF. Da bi bila ta opcija zanimiva za delničarje družbe CCF s sedežem v Franciji, je družba HSBC pridobila uvrstitev v kotacijo na pariški borzi. Zaradi te uvrstitve je morala družba HSBC odpreti račun na svoje ime pri klirinški družbi (*Sicovam*), to je francoski klirinški družbi, ki je imela ob nastanku dejstev v postopku v glavni stvari monopol na področju delnic, s katerimi se je trgovalo na pariški borzi. Torej je bilo mogoče delnice družbe HSBC za zamenjavo z delnicami družbe CCF pridobiti na tri načine, in sicer:

- prek družbe *Sicovam*, francoskega klirinškega sistema za delnice, ki kotirajo na pariški borzi;

- prek CREST, britanskega klirinškega sistema za nematerializirane delnice;

- prek vpisa imenskih delnic v register delničarjev družbe HSBC z izdajo potrdila o hrambi.

- 18 Družba HSBC se je strinjala, da bo plačala vsak SDRT, ki bi moral biti obračunan za delnice, s katerimi se bo trgovalo prek družbe Sicovam. Sicer bi bila ponudba za številne francoske delničarje finančno neugodna in zato nezanimiva.
- 19 Delnice družbe HSBC, izdane na podlagi vrednostnih papirjev družbe CCF, so bile „vrednostni papirji, zavezani plačilu davka“ v smislu člena 99(3) ZF iz leta 1986. Ob njihovi izdaji na račun klirinške družbe, in sicer v postopku v glavni stvari družbe Vidacos Nominees Ltd, zastopnice družbe Sicovam za Združeno kraljestvo, je bilo treba na podlagi člena 96(1) in (2) ZF iz leta 1986 plačati SDRT po stopnji 1,5 % od cene ali vrednosti teh delnic. Nasprotno pa glede obeh drugih opcij ob izdaji delnic ni bilo treba plačati niti kolkovine niti SDRT. Davek se je obračunal šele ob vsakem poznejšem prenosu delnic po stopnji 0,5 %.
- 20 Iz predložitvene odločbe je razvidno, da so se delničarji družbe CCF odločili za pridobitev 255.607.131 delnic družbe HSBC prek sistema Sicovam. Med temi delnicami jih je bilo približno 105 milijonov, to je 41 %, izključenih iz sistema Sicovam in se je z njimi dva tedna trgovalo na londonski borzi. Poznejši prenosi navedenih delnic v okviru CREST so bili obdavčeni s SDRT po običajni stopnji 0,5 %.
- 21 Poleg tega družba HSBC, katere delnice so še naprej uvrščene v kotacijo na pariški borzi, svojim delničarjem ponuja možnost izplačila dividend v obliki delnic, in ne gotovine. Če pa delnice družbe HSBC, ki dajejo pravico do dividende, hrani Sicovam, so delnice, izdane iz naslova dividende, izdane v korist družbe Sicovam, saj so v okviru tega sistema registrirane na njeno ime. Ker se za te delnice plača SDRT po stopnji 1,5 %, se stroški tega davčnega bremena prenesejo na francoske delničarje družbe HSBC, ki imajo svoje delnice v sistemu Sicovam, tako da ti delničarji prejmejo 1,5 % manj delnic kot drugi delničarji.

- 22 Družba HSBC je vložila zahtevo za vračilo SDRT, ki je bil plačan po 1,5-odstotni stopnji za delnice, izdane za Sicovam. Ker je davčna uprava zavrnila to zahtevo, je vložila pritožbo pri Special Commissioners.
- 23 V teh okoliščinah so Special Commissioners prekinili odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložili to vprašanje:

„Ali člena 10 ali 11 Direktive [...] ali členi 43 ES, 49 ES ali 56 ES ali katera koli druga določba prava Skupnosti prepovedujejo, da bi država članica (v nadaljevanju: 1. država članica) zaračunala dajatev v višini 1,5 % za prenos ali izdajo delnic v okviru klirinške družbe, kadar:

- a) družba (v nadaljevanju: družba A) s sedežem v 1. državi članici ponudi nakup delnic družbe (v nadaljevanju: družba B) s sedežem v drugi državi članici (v nadaljevanju: 2. država članica), ki kotirajo na borzi in s katerimi se trguje, v zameno za delnice družbe A, ki bodo uvrščene v kotacijo na borzi v 2. državi članici;
- b) imajo delničarji družbe B možnost prejeti nove delnice družbe A:

– bodisi v materializirani obliki;

obračuna, ampak da se namesto tega dajatev obračuna za vsako prodajo delnic znotraj klirinške družbe po stopnji 0,5 % od zneska plačila. Pristojni davčni organ lahko kot pogoj za svojo odobritev pri uveljavljanju take opcije zahteva (in trenutno tako ravna), da mora klirinška družba, ki jo želi uveljavljati, določiti in vzdrževati ureditev (ki je za davčni organ ustrezna) za pobiranje dajatve znotraj klirinške družbe in za spoštovanje ali zagotavljanje spoštovanja upoštevanih predpisov;

- d) se na podlagi veljavne ureditve, ki se uporablja za borzo vrednostnih papirjev v 2. državi članici, zahteva, da se morajo vse delnice, izdane v tej državi, hraniti v nematerializirani obliki pri edini klirinški družbi s sedežem v 2. državi članici, ki pa ni uveljavljala zgoraj navedene opcije?“

Vprašanje za predhodno odločanje

- ²⁴ Predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali člena 10 in 11 Direktive ter členi 43 ES, 49 ES ali 56 ES ali katera koli druga določba prava Skupnosti nasprotujejo pobiranju dajatve, kot je ta v postopku v glavni stvari, ob izdaji delnic v okviru klirinške družbe.
- ²⁵ Najprej je treba opozoriti, da so v Direktivi primeri, v katerih lahko države članice neposredno obdavčijo zbiranje kapitala, predmet izčrpane uskladitve (glej v tem smislu sodbo z dne 7. junija 2007 v zadevi Komisija proti Grčiji, C-178/05, ZOdl., str. I-4185, točka 31).

- 26 Kot je Sodišče že razsodilo, je treba ob usklajevanju nekega vprašanja na ravni Skupnosti nacionalne ukrepe, ki se nanašajo na to uskladitev, presojati glede na določbe tega uskladitvenega ukrepa, ne pa glede na določbe Pogodbe ES (glej v tem smislu sodbi z dne 13. decembra 2001 v zadevi DaimlerChrysler, C-324/99, Recueil, str. I-9897, točka 32, in z dne 24. januarja 2008 v zadevi Roby Profumi, C-257/06, ZOdl., str. I-189, točka 14).
- 27 Iz tega je razvidno, da se mora Sodišče za odgovor na vprašanje za predhodno odločanje omejiti na razlago Direktive.
- 28 Najprej je treba poudariti, da je namen Direktive, kakor je razvidno iz njenih uvodnih izjav, pospeševanje prostega pretoka kapitala, ki je bistvena predpostavka za uvedbo gospodarske unije s podobnimi značilnostmi, kot jih ima notranji trg. Sledenje cilju v zvezi z obdavčitvijo zbiranja kapitala zahteva, da se odpravijo posredni davki, ki so do zdaj veljali v državah članicah, in se nadomestijo z davkom, ki se na skupnem trgu zaračuna samo enkrat in v enaki višini v vseh državah članicah.
- 29 V zvezi s tem Direktiva v skladu s svojo zadnjo uvodno izjavo zlasti določa, da je treba druge posredne davke z enakimi značilnostmi, kakor jih imata dajatev na kapital ali kolkovina na vrednostne papirje, katerih ohranjanje bi onemogočilo doseganje cilja, ki mu sledi ta direktiva, odpraviti. Ti posredni davki, katerih pobiranje je prepovedano, so naštet v členih 10 in 11 Direktive.
- 30 Člen 12(1) direktive izčrpno določa davke in dajatve, razen dajatev na kapital, s katerimi se ne glede na člena 10 in 11 lahko obdavčijo kapitalske družbe pri transakcijah,

ki so določene v teh dveh določbah (glej sodbo z dne 2. februarja 1988 v zadevi *Investeringsforeningen Dansk Sparinvest*, 36/86, Recueil, str. 409, točka 9). Člen 12 Direktive, zlasti odstavek 1(a), se nanaša na „dajatve na prenos vrednostnih papirjev, zaračunane bodisi pavšalno ali ne“.

31 V postopku v glavni stvari obdavčljivi dogodek glede SDRT pomeni izvedbo posebne transakcije, ki se nanaša na pridobitev novoizdanih vrednostnih papirjev ob javni ponudbi za nakup. Kot je generalni pravobranilec opozoril v točki 23 sklepnih predlogov, so bile delnice družbe HSBC, ki so bile prenesene na klirinško družbo za zamenjavo za delnice družbe CCF, novoizdane delnice iz naslova povečanja kapitala.

32 Vendar pa je treba opozoriti, da odobritev pobiranja davka ali dajatve na prvo pridobitev novoizdanega vrednostnega papirja v resnici pomeni obdavčitev same izdaje tega vrednostnega papirja kot sestavnega dela cele transakcije v zvezi z zbiranjem kapitala. Izdaja vrednostnih papirjev kot taka namreč ne zadostuje, ampak je smiselna šele takrat, ko ti vrednostni papirji pridobijo investitorje (sodba z dne 15. julija 2004 v zadevi *Komisija proti Belgiji*, C-415/02, ZOdl., str. I-7215, točka 32).

33 Da bi imel člen 11(a) Direktive polni učinek, se zahteva, da mora „izdaja“ v smislu te določbe vključevati prvo pridobitev vrednostnih papirjev, ki se izvede v okviru njihove izdaje (glej zgoraj navedeno sodbo *Komisija proti Belgiji*, točka 33).

34 Če bi pojem „prenos“ iz člena 12(1)(a) Direktive razlagali v smislu, ki ga predlagata vlada Združenega kraljestva in Komisija Evropskih skupnosti, in sicer da bi bil SDRT po stopnji 1,5 % dajatev na prenos delnic v obliki „sezonske vstopnice“ (season ticket), bi to

členu 11(a) te direktive odvzelo polni učinek in vzbudilo dvom o jasni razliki, ki jo člena 11(a) in 12(1) Direktive določata med pojmom „izdaja“ in „prenos“. Taka razlaga bi namreč povzročila, da bi bila lahko davku ali dajatvi zavezana izdaja, ki na podlagi te določbe ne bi smela biti zavezana nobeni dajatvi ali davku, razen davku na kapital, čeprav bi nujno vključevala pridobitev novoizdanih vrednostnih papirjev.

35 Zato prve pridobitve vrednostnih papirjev v okviru njihove izdaje ni mogoče šteti za „prenos“ v smislu člena 12(1)(a) Direktive, torej dajatev na tako prvo pridobitev ne more spadati v odstopanje iz te določbe.

36 Poleg tega za dajatev, kot je SDRT, ni mogoče šteti, da v resnici velja za poznejše prenose, ker kot je poudaril generalni pravobranilec v točki 38 sklepnih predlogov, niti davčna osnova niti zavezanec za plačilo tega davka nista določena glede na te prenose, ki so poleg tega hipotetični.

37 Glede na te preudarke je treba ugotoviti, da če se dajatev, kot je SDRT, obračuna za nove vrednostne papirje, izdane po povečanju osnovnega kapitala, taka dajatev pomeni obdavčitev v smislu člena 11(a) Direktive, katere uvedbo ta določba prepoveduje.

38 Zato je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 11(a) Direktive razlagati tako, da ob izdaji delnic v okviru klirinške družbe nasprotuje pobiranju dajatve, kot je ta v postopku v glavni stvari.

Stroški

- ³⁹ Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (drugi senat) razsodilo:

Člen 11(a) Direktive Sveta 69/335/EGS z dne 17. julija 1969 o posrednih davkih na zbiranje kapitala, kakor je bila spremenjena z Direktivo Sveta 85/303/EGS z dne 10. junija 1985, je treba razlagati tako, da ob izdaji delnic v okviru klirinške družbe nasprotuje pobiranju dajatve, kot je ta v postopku v glavni stvari.

Podpisi